

Lausunto

18.08.2025

Asia: VN/14214/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle apteekkitalouden uudistusta ja lääkesäästöjen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi ja siihen liittyviksi asetusmuutosehdotuksiksi

Lausunnonantajan lausunto

Huomionne lääkkeiden hintasääntelyyn ja lääketaksaan liittyvistä muutosehdotuksista.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan määriteltävän rajattu itsehoitolääkevalikoima, johon kuuluvat lääkevalmisteet eivät sisältyisi apteekkiveron perusteeseen ja joihin sovellettaisiin muista itsehoitolääkkeistä poikkeavaa hintasääntelyä.

Ehdotettu apteekkiveron poistaminen rajatun itsehoitolääkevalikoiman tuotteilta kohtelisi myyntikanavia tasapuolisesti. Samalla tavalla myös valittavan hinnoittelumallin tulee olla tasapuolisuutta tukeva. Keskeisin huolestamme liittyykin hallituksen esityksessä ehdotettuun hinnoittelumalliin numero kaksi. Tämänkaltaisen malli ei edistä kilpailua ja tasapuolisuutta tilanteessa, jossa vähittäistavarakauppa on merkittävästi keskittynyttä ja omaa erittäin vahvan neuvotteluaseman verrattuna yrittäjävetoisiin apteekkeihin. Euroopan komission tutkimusten mukaan Suomen ruokakauppa on kaikkein keskittyneintä koko EU-alueella.

Ehdotetun hinnoittelumallin myötä on riski epätasapainoisen kilpailutilanteen syntymisestä, jossa potilaat ohjautuvat kanaviin, joissa neuvontaa ei ole tarjolla, tai he hankkivat neuvontaa apteekista samalla, kun tuotteet ostetaan apteekkien ulkopuolelta. Tämä ei ole potilaiden kannalta mielekästä ja asettaa apteekit heikompaan asemaan vähittäistavarakauppoihin verrattuna.

Bayer kannattaa läpinäkyvää ja oikeudenmukaista hinnoittelua, joka takaa tasapuoliset kilpailuedellytykset kaikille jakelukanaville sekä ylläpitää laadukkaan lääkeneuvonnan saavutettavuutta. Parhaiten tätä tavoitetta tukee nykytilaa vastaava hinnoittelumalli apteekkiveron poistolla.

Huomionne apteekkiveroon liittyvistä muutosehdotuksista.

Ks. edellä.

Huomionne rajattuun itsehoitolääkevalikoimaan liittyvistä ehdotuksista.

-

Huomionne itsehoitolääkkeiden myyntikanavan laajennukseen liittyvistä ehdotuksista.

Hallituksen esityksen yhtenä tavoitteena on parantaa itsehoitolääkkeiden saatavuutta mahdollistamalla myyntikanavan laajennus rajatulle tuotevalikoimalle myös apteekkien ulkopuolelle. Muutoksissa on tärkeää kiinnittää erityistä huomiota potilasnäkökulmaan, jotta potilaiden ja kuluttajien oikeus asiantuntevaan neuvontaan ja turvalliseen lääkehoitoon voidaan varmistaa.

Useissa Euroopan maissa on viime vuosikymmeninä purettu lääkkeiden hinnoitteluun ja myyntikanaviin liittyvää sääntelyä. Tämä kehitys on joiltain osin johtanut lääkkeiden saatavuuden parantumiseen asiakkaan näkökulmasta. Samalla se on tuonut esiin potilasturvallisuuteen liittyviä kysymyksiä ja markkinoiden keskittymistä suurille vähittäiskaupan toimijoille.

Yleisesti ottaen laajempi jakelu usein mahdollistaa myös uusien liiketoimintamahdollisuuksien syntymisen. Rajatun itsehoitolääkevalikoiman vapauttaminen myyntiin vähittäiskaupoissa voi parantaa näiden lääkkeiden saatavuutta kuluttajille sekä samalla avata uusia kanavia tavoittaa erityisesti nuorempia asiakkaita. Tämä saattaa joissain tapauksissa madaltaa kynnystä lääkehoidon aloittamiseen jo oireiden varhaisessa vaiheessa.

Korostamme kuitenkin apteekkikanavan ensisijaisuutta tilanteissa, joissa potilaiden ja

kuluttajien oikeus asiantuntevaan lääkeneuvontaan sekä turvalliseen lääkehoidon toteutukseen on tärkeää taata. Ilman riittävää neuvontaa potilaat eivät saa tarpeellista tietoa lääkkeistä ja niiden käytöstä, mikä voi johtaa väärinkäytöksiin ja riskitilanteisiin. Farmaseuttien tulee pystyä ohjaamaan potilaita tarvittaessa myös muun terveydenhuollon piiriin.

Bayer huomauttaa, että eri myyntikanavia ei ole tarve asettaa vastakkain, vaan ne voivat vastata erilaisiin tarpeisiin; apteekit tarjoavat jatkossakin asiantuntevaa neuvontaa ja opastusta, kun taas vähittäiskaupat voivat parantaa joidenkin yleisesti käytettyjen itsehoitotuotteiden saavutettavuutta laajemmalle asiakaskunnalle. Tämä kuitenkin edellyttää, että kumpikin myyntikanava on elinvoimainen.

Huomionne itsehoitolääkkeiden vähittäismyyntilupiin liittyvistä ehdotuksista.

Pidämme Fimean roolia valvovana tahona perusteltuna.

Huomionne lääkeasetukseen sisältyvistä ehdotuksista.

-

Huomionne lääkemääräyksestä poikkeavaan lääkkeiden toimittamiseen tai lääkemääräysten ilmeisten virheiden korjaamiseen liittyvistä muutosehdotuksista.

-

Huomionne lääkekorvausten ehdolliseen korvattavuuteen liittyvien palautusmaksujen kohdentamiseen liittyvistä muutosehdotuksista.

-

Huomionne esityksen ja esittelymuistioiden perusteluista.

-

Huomionne esityksen ja esittelymuistioiden vaikutusten arvioinnista.

Huomionne muista esityksessä olevista ehdotuksista.

-

Vapaamuotoiset lausumat hallituksen esityksen luonnoksesta.

Haluamme esittää huolestamme erityisesti nykyisenkaltaisen apteekkiverkoston säilymisen puolesta. Itsehoitolääkkeiden myynnin vapauttamisen ei pidä johtaa palveluiden

saavutettavuuden, tuotevalikoiman tai laatutason murenemiseen. Vaikka rajattuja itsehoitolääkkeitä olisi saatavilla vähittäiskaupoista, apteekkiverkon supistuminen heikentäisi myös muiden lääkkeiden ja lääkeneuvonnan saavutettavuutta. Apteekkien liiketoimintaedellytysten liiallinen kiristäminen voi lisäksi lisätä painetta sekä kuluja terveydenhuollossa.

Jatkovalmistelussa on ensiarvoisen tärkeää varmistaa, että asiakkailla ja potilailla on jatkossakin yhdenvertainen pääsy lääketurvallisuuden ja hyvinvoinnin kannalta keskeisiin apteekkipalveluihin asuinpaikasta riippumatta.

Kaikkonen Jannika
Bayer Nordic SE